No. 1070 Zaterdag 25 Juni 1904. 21ste Jaargang.

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire en Aruba per drie maanden fl. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0,20.

BUREAUX VAN DIT BLAD
REDACTIE: Waterkant, Otrabanda, No. 223
ADMINISTRATIE: Plein Concordia, No. 129, Pietermaai

E Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2,— pa tres luna pagar padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire i Aruba fl. 10,— pa anja.
Un number sol fl. 0,20.

Curaçao, 24 Juni.

WELKE GRONDEN?

Het is voor de planters al heel moeielijk reeds thans op te geven, hoeveel zaad zij verlangen, voordat zij nog weten welke gronden het best geschikt zijn voor katoencultuur. Het bulletin van Dr. v. HALL zal ons zeker zoo volkomen mogelijk inlichten, daaraan twijfelen wij volstrekt niet, maar vóór 15 Juli a. s. moet de opgave der terreinen reeds geschied zijn, en vóór 15 Juli kunnen wij het bulletin van den Inspecteur niet hier verwachten.

De opgave der terreinen zal dus reeds zijn afgeloopen, voordat de zoo gewenschte voorlichting omtrent het soort van grond, de noodige hoeveelheid water etc. tot ons zal doorgedrongen zijn.

Deze moeilijkheid heeft vele planters weerhouden reeds nu een aanvrage te doen. Zij tasten niet graag in den blinde. Hoe kunnen zij zaad aanvragen en daardoor zich verbinden om het te planten, zonder dat zij zeker zijn het te *kunnen* planten op de terreinen, welke zij nu geschikt achten, maar volgens latere gegevens misschien afgekeurd zullen worden?

Oogenschijnlijk is het bezwaar onoverkomelijk.

En toch moet het overwonnen worden, *want langer wachten mogen en kunnen wij niet zonder gevaar te loopen de katoen–cultuur met vlag en wimpel te zien binnengeloosd in een andere kolonie.*

Het zaad moet onverwijld besteld worden.

Nog dit jaar moet er geplant worden en de cultuur in 't groot begonnen. Zoo spoedig mogelijk moeten wij ons verbinden met de groote industrieëlen in Holland. Zij hebben behoefte aan katoen en zoeken geschikte velden zoo mogelijk in de koloniën, die zij gaarne willen helpen, *mits zij zelven geholpen worden en spoedig veel katoen kunnen bekomen.*

Dit is voor hen hoofdzaak. Hoe eerder hun dus een voordeelig contract wordt aangeboden, des te spoediger zij zullen toeslaan.

Niet licht komt zulk een prachtige gelegenheid voor onze eilanden om den landbouw wat op te werken en onze toestanden te verbeteren, terug. Men zoekt, wat wij geven kunnen. Waarom dan nog langer getalmd?

Ieder uitstel kan gevaarlijk wezen. Ook elders kunnen velden worden beplant, ook in Suriname en Oost-Indië verlangt men naar een dergelijke, winstgevende cultuur. Aan den arbeid dus en uitgestrekte velden bewerkt en katoentuinen aangelegd. De katoenplant groeit hier overal in 't wild, waarom zoude haar groei dan minder wezen bij oordeelkundige culture?

Goed, maar op welke gronden?

Men lette op de bekendmaking van ~~het Gouvernement dat zich zaad wil~~ verschaffen van EENIGE goede katoensoorten.

Katoen groeit overal, maar niet *iedere soort* tiert op ieder terrein.

Heeft men dus velden beschikbaar, men geve ze gerust op, katoen groeit er zeker, slechts moet later worden bepaald welke zaadsoort daar geplant moet worden. Men moet derhalve, om den arbeid van het Gouvernement te verlichten, bij de aanvrage om zaad ook opgeven of de terreinen rots–achtig, zand- of klei- gronden zijn, vochtig of droog, hoog of laag gelegen. De zaadbestelling zal dan volgens deze gegevens geschieden. Het is dus niet waar, wat de planters beweren: Wij kunnen geen opgave doen, want wij weten niet welke soort gronden er noodig zijn." Alle gronden zijn goed voor de katoen in 't algemeen, slechts moet er op verschillend terrein verschillend zaad gezaaid worden.

Bovenstaande verklaring leiden wij af met voldoende zekerheid uit de volgende gegevens.

M. D. TEENSTRA, *De Nederlandsche West–Indische eilanden,* Deel I, komt op tegen deze bewering der ingezetenen: „Eene vrij aanzienlijke hoeveelheid katoen, dat eertijds jaarlijks te Curaçao is aangeplant geworden, pleit insgelijks voor het bestaan van menigvuldige regenvlagen," door een algemeene stelling: De katoenheester lijdt eerder door veelvuldige regens dan door veelvuldige droogten, ofschoon zij ook door het laatste geheel versterven en verdorren kan."

Door deze aanhaling is opnieuw het feit geconstateerd, dat ook op ons eiland veel katoen verbouwd is, onomstootelijk bewijs derhalve, dat deze cultuur hier zeer goed gelukt en ~~tevens dat deze niet veel regen noodig~~ heeft. Een groot bezwaar derhalve reeds uit den weg.

De heer SLIJNGAARDE, Inspecteur van de Cultuur en Nijverheid in de kolonie Suriname, verklaarde op het landbouwkundig Congres te Dordrecht in het jaar 1861: „De zeewind schijnt voor het katoen allernoodzakelijkst te zijn."

Uit de verschillende berichten in den laatsten tijd tot ons gekomen, blijkt nu wel, dat deze zeewinden nu juist niet zoo aller*noodzakelijkst* zijn en de cultuur ook zeer goed gedijt in de binnenlanden, maar het staat evenwel vast, dat onze sterke passaat, zoo geen noodzakelijke bondgenoot, toch zeker geen vijand is der nieuwe culture in 't algemeen.

Dit, eigenlijk, wat ons klimaat betreft; de katoen behoeft geen overvloedige regens en is zeer goed bestand tegen hevigen wind, een of andere fijnere soort misschien uitgezonderd.

Wat nu de grondsoorten aangaat, dezelfde SLIJNGAARDE verhaalt „in de kolonie Suriname bij de boschnegers — ongeveer 120 uren landswaarts in — veel katoen gezien te hebben: het gewas stond weelderig op heuvelachtig terrein, dat wel vier à vijfhonderd voeten boven den waterspiegel des Oceaans verheven zal zijn geweest. Het katoen had een schoonen witten draad en van de rups of andere schadelijke insecten wist men niets af" ...... „In de bovenlanden wordt geene begreppeling op geoccidenteerd terrein vereischt, terwijl de ploeg dáár waar de grond los en gelijk is en geen zware klei wordt aangetroffen, gemakkelijk zou aangewend kunnen worden."

C. J. HERING zegt in zijn Overzicht van de Cultuurgewassen en Boschproducten etc.: De katoenheester wil een *vetten kleigrond* hebben voor haar cultuur, waarbij op eene goede loozing der katoenvelden moet gelet worden. Windbrekers of schaduwboomen vorderen deze planten niet. Zij worden 2—2½ M. hoog."

TEENSTRA in zijne *Landbouw in de Kolonie Suriname* Deel I, beschrijft de katoen op Saba aangetroffen als meer deugdzaam, dan die welke in Suriname wordt verbouwd. „Meer deugdzaam is de xylon herbacium van Saba, op welke *bergachtig* eilandje de heester niet zoo hoog groeit, hebbende tevens veel kleinere en

Feuilleton.

St. Eustatiaansche Ditjes en Datjes.

We hebben ons hier weer eens blij gemaakt met 'n dooie musch. De Koloniale Raad van Woensdag den 4[den] Mei bezorgde ons dat onsmakelijk hapje. Met 7 tegen 2 stemmen viel onze zoo vurig verlangde, nog wel is waar ideëele, steiger in gruizelementen.

Daar zitten we nu met onze gebakken peren, treurig ontdaan, met 'n brok in de keel, juist als weleer 'n ander volk aan Babel's stroomen met hun harpen in de wilgeboomen. Als kind was mijn geliefd conversatie–thema met 'n 5 jarig jonger J. P'tje: „en als we dan is 'n hondje hebben, dan ...... etc."

Een mensch is eigenlijk 'n groot kind, zoo was dan ook hier bij menigeen het uitgangspunt, de quintessence van veel gezond gepraat: „en als we dan is 'n steiger hebben, dan ...... etc."

Helaas, hebben is hebben en krijgen is de kunst, jammer dat we 't hier in die kunst allesbehalve ver gebracht hebben, zooals wederom pijnlijk gebleken is. Maar waarom, waarom krijgen we nu toch onzen steiger niet? Om die onnoozele 6000 pop? Men zegt dat ons eiland die som nauwelijks in 'n jaar opbrengt. Soit, maar wat doet dat ter zake? Kan Curaçao zich zelf bedruipen? Ik en weet 't niet. Maar stationneer hier eens het oorlogsschip voor 'n maand of 6, en laat hier de Gouverneur met ze'n staf ambtenaren en de Commandant met al ze'n troepen eens voor 'n tijdje hun tenten opslaan, geloof ge niet dat in 'n korte spanne tijds St. Eustatius 'n saldo van comme-ça zou kunnen boeken. Al deez' voordeelen geniet nu Curaçao. En als dat eiland nu eens al deez' voordeelen, deez' puur *accidenteele* verdiensten moest missen, zou 't dan aangaan om b. v. te stoppen met het uitbaggeren van de haven heel alleen omdat 't debet zoo hooggestegen is. Dat zou zoo iets weg hebben van 'n zelfmoord.

Ja, ik wil 't wel bekennen, toen ik het verslag in den „Amigoe" las over de St. Eustatiaansche steigerafstemmerij in den Kolonialen Raad, toen werd ik nijdig, en kreeg 'n ahnung om 'n stuk of wat stoelen door mekaar te schoppen, hoogste uiting van nijdigheid bij 'n rechtgeäard West-Indiër. En daar was reden voor. Vol hoop was ik, toen ik las dat een der leden voorstelde „posten die „een verhoogde uitgave ineens in 't „belang der kolonie voorstellen goed „te keuren, maar niet die, welke her„haardelijk aldus verhoogd, jaarlijks „zullen terugkeeren."

Nu redeneerde ik zoo. Onze steiger is in het belang der kolonie. Wel niemand zal de waarheid van deez' major in twijfel durven trekken. De kosten ervoor zullen *niet* jaarlijksch terugkeeren, maar ineens 'n verhoogde uitgaven eischen van ƒ6000. Meer nog, door het steigergeld, berekend op ƒ300 's jaars, zullen gedane uitgaven nà 20 jaren gedekt zijn.

Ergo...... enfin de conclusie kan 'n iegelijk trekken. Ik was zeker dat ik me steiger krijgen zou.

En wat moet ik nu 'n paar kolommen verder lezen: „Dat men voor„stelde art. 215 kosten van aan„bouw van 'n steiger eenvoudig uit „de begrooting te lichten." 'n Donderslag bij helderen hemel, 'n venijnige prik in je neus bij 't beruiken van 'n geurige theeroos!

„Er waren bijna geen menschen." 'n Andere prik! Neen, alleen maar wat zeemeerminnen, wat visschmenschen; en geen wonder, als die stakkers bij landen en in zee steken voortdurend gepekeld worden.

„Misschien kon men het met een een„voudigen steiger beproeven, maar „een van ƒ 6000 was onverantwoord."

Neen, onverantwoord, positief geld weggooien zou 't zijn om onder dien prijs zoo iets te beproeven. De eerste de beste groundsea zou dat heelen prullenboeltje tot mortel slaan, en dan was onze kans voorgoed verkeken.

Waarom toch dat echt onhollandsche afgepingel? Onze minister Idenburg schrijft wel degelijk in zijn memorie van antwoord van 19 Dec. 1903:

„Zijn bepaalde werken of maatre„gelen van voorbijgaanden aard „noodzakelijk tot verbetering van „den economischen toestand (en dat „is de steiger) dan zal daarvan een „overzicht zijn samen te stellen (wat „gebeurd is) opdat daaraan stelsel„matig kunne worden gearbeid en „opdat vooraf kunne worden vastge„steld hoe de daarvoor benoodigde „gelden zijn te vinden", (hier in casu door de jaarlijksche ƒ300 steigergeld.)

Mij dunkt dat uit deez' aangehaalde woorden van den minister zeer deugdelijk blijkt dat Hij misplaatste zuinigheid afkeurt en dat een en ander heel wat gewicht in den schaal legt voor mijn redeneering. Maar er is meer. Lees hoe 'n ander hooggeplaatst persoon mijn steiger schitterend verdedigt in 'n ander ook officieel stuk. Van A. tot Z. ben ik 't met hem eens, met slechts één kleine exceptie, en dit te reveleeren pleit dunkt mij voor mijn eerlijkheid.

Steiger of geen steiger, het vee zal steeds onmiddellijk van het strand

zuiverder zwarte pitten dan de verbasterde soort van Suriname; terwijl het eene algemeen bekende waarheid is, dat het zwartzadige katoen de blankste vlok of wol oplevert." Deze soort katoen is door Dr. MELL als Gossypium Barbadense beschreven."

In het bovenaangehaald werk handelt TEENSTRA ook over de Indiaansche katoensoorten. „Van het kruipkatoen (dat de Indianen *Comachala* of liever *Comachasero* heeten) heb ik niet alleen de boomwol en het zaad, maar ook de plant gezien; dezelve groeit 2 a 2½ voeten hoog en kruipt over den grond.

Behalve de ongemeene vruchtbaarheid, heeft deze heester nog de voordeelige eigenschap, dat er zich door de bitterheid van deszelfs bladeren nimmer chenille of wormen op vertoonen. De Indianen die dit katoen in de *hooge drooge* binnenlanden aanplanten, zeggen, dat het op de *hooge zandgronden* genoegzaam in het wild groeit en geven er boven elk ander katoen de voorkeur aan daar het proefondervindelijk bewezen is, dat een draad van gelijke dikte en bewerking viermaal het gewigt van het gewone katoen draagt."

Wij gelooven voldoende te hebben bewezen dat katoen in de tropen overal groeit langs de kust en in het binnenland, op bergen en dalen, in klei en op zandgronden, bloot gesteld aan den wind, of in een kalmen atmosfeer.

Lagen er tot dusverre vele velden braak, die uitstekend geschikt zijn voor de katoencultuur, men mete die terreinen op en vrage zaad aan. Duidelijk blijkt echter dat de verschillende variëteiten niet altijd evengoed op dezelfde gronden tieren. Men moet dus weten welke katoensoort het best groeien zal op de verschillende soorten van grond. Doch dit niet alleen. De industrieëlen in Holland zullen onze opkoopers worden, onderzoeken wij derhalve welke soorten katoen *zij* verlangen, opdat wij kunnen vaststellen, welke grondsoorten het meest voor deze variëteiten geschikt zijn en hoeveel dergelijk terrein daarvoor beschikbaar is.

Kunnen wij dit alles voor October of November niet te weten komen, dan zou het voor de eerste zes maanden nog zoo veel risico niet wezen, toch maar te zaaien en later te onderzoeken of men van die soorten in Holland gediend is. Een paar gewilde soorten zijn er toch zeker onder.

OORLOGSSCHEPEN.

III. Torpedovaartuigen.

Torpedovaartuigen hebben in den Russisch-Japanschen krijg een voorname rol gespeeld. Zij waren het die twee krachtige russische slagschepen tot werkeloosheid veroordeelden. 't „Was een torpedo van russische zijde gelanceerd, die een Japansch transportschip, *Kioesjen Maru* (?), deed verdwijnen in de golven.

Alvorens deze torpedo-vaartuigen te behandelen, eerst een enkel woord over de torpedo's.

Torpedo's kan men verdeelen in:

1. *Automobiele torpedo's.* Deze torpedo's bewegen zich-zelven, na uit het torpedokanon of de lanceerbuis gelanceerd te zijn, door het water voort. Het zou ons veel te verjvoeren om een beschrijving van de torpedo te geven. Wij volstaan dus met de vermelding dat de torpedo in verscheidene afdeelingen verdeeld is. In het voorste gedeelte bevindt zich de ladingkamer welke pl. m. 90 kilogram nat schietkatoen bevat, welke langs een omweg, door botsing tegen het aan te vallen voorwerp tot ontploffing wordt gebracht. Achter de ladingkamer volgen de afdeelingen, die door luchtkamer, geheime kamer en machinekamer worden ingenomen, welke alle min of meer dienen om de torpedo voort te bewegen door het water, haar een gelijk blijvenden diepgang te verzekeren, en in den juisten koers te houden of terug te brengen. De diepte waarop een torpedo zich onder water voortbeweegt en het te beschieten schip raakt is meestal pl. m. 3 meter. Na de ballastkamer volgen ten laatste de voortstuwers en een verticaal en een horizontaal roer, welke automatisch van uit de machine-kamer enz. worden geregeld.

De nieuwste torpedo's zijn ongeveer 5 meter lang en 45 cM. breed en leggen de eerste duizend meters van hun baan af met een gemiddelde snelheid van ongeveer 28 mijl p. u. Op een afstand van 700 M. kan reeds — waarvan ik getuige was — een torpedo met goed gevolg gelanceerd worden en 't zal niet lang meer duren of de lanceerafstand zal nog belangrijk worden vergroot. Volkomen beveiliging tegen topedo's is nog niet gevonden. Iedere moderne torpedo kost ongeveer 5.000 gulden.

2) *Wakende torpedo's* zijn eigenlijk mijnen, wier ontplofbare lading, twee of drie meter beneden de oppervlakte der zee geplaatst, bij de aanraking met een voorwerp van zelf tot ontploffing geraakt. Van onderen worden zij vastgehouden door een ketting, die met een soort anker zich vast houdt aan den bodem der zee. Raakt die bevestiging los, dan drijven ze aan de oppervlakte der zee en leveren een vreeselijk gevaar op voor ieder schip, dat in de nabijheid komt, en maken dan het binnenkomen of uitgaan van een haven geheel onveilig. Het spreekt van zelf, dat degene die dergelijke mijnen legt met de ligging er van volkomen bekend moet zijn, om in staat te zijn, als 't noodig wordt, deze mijnen ook weer te verwijderen. Zulk een wakende torpedo raakte *Jenissei* en *Petropawlosky* aan en ...... deze schepen verdwenen in de diepte.

3) *Slapende torpedo's* zijn eveneens mijnen, op dezelfde wijze als de wakende torpedo's geplaatst, maar die door middel van een geleiddraad aan den wal zijn verbonden. Komt nu een vijandelijk schip boven de plaats, waar men weet, dat de slapende torpedo is gelegen, dan kan van af den wal de torpedo worden wakker gemaakt en tot ontploffing gebracht.

De lading springstoffen, die in dusdanige mijn wordt aangebracht kan geheel willekeurig worden vergroot. Vandaar dat die mijnen soms een vijf tot zesmaal sterkere en grootere springlading dan de automobiele torpedo's bevatten.

* *

Hoewel ieder modern oorlogsschip inrichtingen aan boord heeft om torpedo's te lanceeren, zijn er daarenboven door nagenoeg alle zeevarende natiën, betrekkelijk kleine vaartuigen gebouwd, wier hoofdbewapening alléén de torpedo, wier hoofdbestemming alléén het torpedeeren is. Deze vaartuigen worden genoemd *torpedobooten*. Klein en nietig in vergelijking met de eigenlijke oorlogsschepen, zijn ze toch in staat bij het gunstig lanceeren van één torpedo haar machtigen tegenstander voor goed tot zwijgen te brengen. Zij hebben twee of drie torpedo-lanceer-inrichtingen aan boord, waaruit de torpedo gelanceerd wordt. Zoodra de torpedo in het water komt zetten de voortstuwers der torpedo zich in beweging en brengen de torpedo in de richting, die haar van te voren door den officier van den torpedodienst is aangewezen, terwijl een vernuftige inrichting (koersregelaar) haar iedere afwijking doet overwinnen en tot den juisten koers terugbrengt.

Verder geschut hebben de torpedobooten niet aan boord, slechts een paar kanonnetjes van 3,7 cM. hoogstens 5 cM. om daarmede vijandelijke torpedobooten te bestrijden.

Torpedobooten moeten over een groote snelheid beschikken. Tegenwoordig wordt een snelheid van minstens pl. m. 24 mijl van grootere torpedobooten gevorderd.

Men kan gerust zeggen, dat de torpedoboot, die wordt aangewezen om een vijandelijk schip aan te vallen, ten doode is opgeschreven, mits... de vijand waakzaam zij, mits hij zijn kleine snelvuurkanonnen goed wete te richten en de zoeklichten, waarover hij beschikt, juist te gebruiken, wat bij den eersten aanval op Port Arthur, die met zulk een uitstekend succes voor de Japanners werd bekroond, van de Russen niet kan worden getuigd. De geheel onbeschermde romp kan door één klein projectiel reeds worden doorboord, waardoor in een niet al te ongunstig geval, de torpedoboot tot zinken of tot ontreddering kan worden gebracht.

Torpedojagers zijn feitelijk groote torpedobooten, die door hun grooteren en hoogeren bouw beter zee kunnen bouwen dan gewone torpedobooten; zij zijn daarenboven met een zwaarder kanon, meestal van 7,5 cM. bewapend, en beschikken over een grootere snelheid, pl. m. 28 mijl.

Engeland, dat een zeer groot aantal torpedojagers bezit, heeft zelfs aan eenige dier vaartuigen een snelheid van 31 mijl weten te verleenen, welke dus overeenkomt met de snelheid van een spoortrein, nl. 57,5 K. M.

De diensten, die van torpedojagers worden gevorderd, zijn reeds aangeduid door hun naam, nl. jacht maken op vijandelijke torpedobooten. Zij hebben te waken voor nachtelijke aanvallen van vijandelijke torpedobooten. Hun taak is het om rondom de bevriende groote slagschepen en kruisers, als 't ware een beschermenden kring te trekken binnen welks grenzen het voor vijandelijke torpedobooten feitelijk onmogelijk moet zijn zich te bewegen.

Steeds blijft het nog een raadsel, waarom de Russen niet meer voordeel hebben getrokken van hunne torpedojagers, van welke er toch verscheidene — en van uitnemende hoedanigheden! — in Port Arthur aanwezig waren.

Ook kunnen de torpedojagers worden aangewezen om als gewone torpedo booten op te treden, door, begunstigd door 't nachtelijk duister, de vijandelijke schepen aan te vallen en te trachten deze met een torpedo te treffen.

Zijn de torpedojagers zeer groot, hebben ze b. v. een waterverplaatsing van pl. m. 1000 ton [gewone torpedojagers hebben een waterverplaatsing van 320—400 ton] dan worden ze genoemd *torpedokruisers*, die met twee stukken van 10 cM. en eenigen van 7.5 of 5.7 cM. zijn bewapend en hoewel niet zoo snel loopend, als torpedojagers toch door hun zwaarder geschut, grooter uithoudingsvermogen en meerdere zeewaardigheid én voor torpedojagers en voor torpedobooten zeer gevreesde vijanden zijn. Hierbij komt dat ze langer van hunne snelheid, die meestal 23 mijl bedraagt, voordeel zullen kunnen trekken.

Een prachtig type torpedokruiser is de braziliaansche torpedokruiser *Tupy*. 't Is niet de eerste maal, dat wij op het groote nut wijzen, dat torpedokruisers als *Tupy* voor onze Oost-Indische bezittingen hebben.

Dat zij onbetwistbaar meer oorlogswaarde hebben dan flottieljevaartuigen, wordt door niemand ontkend. Elders — Marineblad — hebben wij echter getracht aan te toonen, dat de *Tupy's*, ook in tijd van vrede met gevolg de flotieljevaartuigen kunnen vervangen, zoodat wij dan bevrijd kunnen blijven van die schepen, die in tijd van vrede worden gerekend tot de indische *militaire* marine te behooren, om in tijd van oorlog buiten dienst te worden gesteld.

't Is echter van ons geen stijf en star vasthouden aan *Tupy!* Hoewel 't ons wil voorkomen, dat dit type het best voor Indië geschikt is, zouden we het toch ook van harte toejuichen, dat, indien torpedokruisers als *Tupy*, om technische of andere redenen niet te gebruiken zouden zijn (wat we voorshands betwijfelen), torpedojagers naar Indië werden gezonden, waarvan er geen enkele in ons bezit is, en die uitmuntend in ons stelsel van verdediging zouden passen.

F. J. H. EVERS.

naar het schip geëxpedieerd worden, tenzij men het zoo van den steiger op het dek hijschen kan, wat zeker met 'n piertje van *f* 6000 niet mogelijk is. Op St. Martin, reeds jaren lang trotsch op zulk 'n onmisbaren voelarm met de buitenwereld, brengt men nog steeds die primitieve maar toch zeer logische methode in praktijk. 't Lust me niet wederom al die argumenten voor een steiger op te rakelen die ik eenige maanden geleden in mijn „Ditjes en Datjes" den Amigoe-lezers ter overweging aanbood. Nog slechts 'n enkeling, zooveel als mijn reserve, in het vuur gebracht

St. Eustatius heeft voor zijn katoen de gouden medalje behaald op de zoo uitstekend geslaagde Curaçaosche Tentoonstelling.

„Moge van St. Eustatius voor de katoencultuur op onze W. I. eilanden de victorie beginnen" zoo schreef de Amigoe in ze'n Pinkstereditie.

Zou 't nu niet dubbel en dwars jammer zijn als later (denk eens 'n paar jaren vooruit) onze kostelijke met goud bekroonde katoen gezeewaterd haar intree op de wereldmarkt deed.

Dan komt ineens de klad er in. En daarvoor is kans groote kans als men ons om 'n simpele 6000 guldentjes 'n steigertje weigert.

Dan zal men er spijt van hebben, dan zal de Koloniale Raad misschien in geheim buitengewone zitting met algemeene stemmen 'n steiger (misschien wel 'n evenknie van de Scheveningsche Wilhelminapier) goedkeuren, en dan zal men hals over kop aan het heien gaan, maar dan zal 't misschien te laat zijn, want als eenmaal 'n artikel 'n kwajen naam heeft, dan is 't 'n knappe, 'n onbetaalbare commis-vogageur die 't wederom en vogue brengt.

Maar ik vertrouw, dat zulks niet noodig zijn zal, want er zijn nog helderdenkende koppen genoeg in Curaçao en in het dierbaar moederland die nog wel iets voelen voor de toekomst en het herleven van St. Eustatius, waar wel is waar „bijna geen menschen wonen", maar waar dan toch 'n goeie 1400, getrouwe Hollandsche onderdanen leven, lijden en strijden, menschen die 't hard te verantwoorden hebben in hun struggle for life, menschen die gaarne hun leven veil zouden hebben voor de eer en de glorie van onze Hollandsche driekleur en voor hun veelgeliefde Koningin Wilhelmina.

J. P.

St. Eustatius 17 Juni.

Nieuwsberichten.

Curaçao.

De diepste artesische put,

die wellicht ooit is geboord geworden, is in het vorige jaar in Nieuw-Zuidwallis, bij de gemeente Coreunga, gemaakt geworden. Zij heeft een diepte van nagenoeg 1300 meter en tot nu toe 17 millioen galjoenen, of in een rond cijfer 70,000,000 liter water, opgeleverd.

De resultaten der artesische bronnen op het gebied van Nieuw-Zuidwallis hebben de ontzaglijke waarde van dit bevloeiingsmiddel, welke in den laatsten tijd vooral door pogingen in Algiers, aan den zoom der Sahara-woestijn, was bewezen geworden, opnieuw in het helderste licht gesteld. Zeven van zulke artesische bronnen leveren daar genoeg water voor leidingen van meer dan 150 kilometer lengte, en bijna 250,000 hectaren onvruchtbaren grond zijn daardoor in vruchtbaar akkerland herschapen."

Bovenstaande vonden wij in het Zondagsblad van *De Tijd* van 29 Mei en bieden het EEN PLANTER, schrijver in *De Vrijmoedige* van Donderdag ll., ter lezing aan.

Marine.

Met ingang van 1 Juli a. s. vervalt het stationsschip der zeemacht in West-Indië en wordt de uit één of meer schepen bestaande scheepsmacht in de Caraïbische zee een scheepsmacht voor algemeenen dienst. De oudste kommandant dier schepen zal den titel voeren van kommandant der scheepsmacht in de Caraïbische Zee.

Muziekuitvoeringen

Woensdag 29 Juni a. s. te 7½ uur n. m. muziekuitvoering door de kapel van het garnizoen op het Concordia plein op Pietermaai.

Kerkelijke Berichten.

De Zeereerw. Pater JOSÉ EMANUEL, Capucijn, kortelings uit Venezuela verbannen, heeft Donderdag een telegram ontvangen, waarin het blijde nieuws werd medegedeeld, dat President CASTRO ZEerw. heeft toegestaan, met één Eerw. Broeder naar Caracas te komen. 't Is te hopen, dat dit een eerste stap zij om de Paters Capucijnen weder toe te laten in Maracaibo.

* *

Met de *Prins Maurits* zal 7 Juli a. s. de Weleerw. Mère THÉONILLE, Overste der EE. Zusters en van het Pensionaat ,Welgelegen naar Hollank vertrekken om bij de keuze van een Algemeene Overste tegenwoordig te zijn.

Met dezelfde gelegenheid zal ook de Zeereerw. Pater M. VICTOR ZWIJSEN een kort gezondheidsreisje ondernemen naar Trinidad.

✠ Rene Araujo.

EEN TREURIG STERFGEVAL.— RENÉ ARAUJO stierf Dinsdagmorgen in den ouderdom van 39 jaren na drie dagen vroeger door een beroerte zijn getroffen. De deelneming was algemeen. Een ieder voelde dezen zwaren slag, zijn droeve weduwe en nog zeer jeugdigen kinderen, zijn hoogbedaagden ouders toegebracht. RENÉ ARAUJO was algemeen bemind en geacht. Hij verdiende die algemeene sympathie om zijn aangenaam karakter en beminnelijke hoedanigheden. Hij was een flink, een degelijk katholiek, nam niet alleen trouw zijn plichten waar, maar was zelfs anderen ten voorbeeld door zijn echt godsdienstig leven.

De arme verliest in hem een milden weldoener, het Weeshuis van Santa Rosa, een zijner krachtigste beschermers. In stilte heeft hij veel goeds gedaan, vooral ook bij het bouwen of versieren der arme buitenkerken. Zijn lijk werd Dinsdagavond grafwaarts gedragen door zes apothekers, allen zijne leerlingen, en gevolgd door een onafzienbare rij vrienden en vereerders. Zijn ziel ruste in vrede.

Onze financien.

De maand Mei was niet heel erg gunstig. Aan belasting op den invoer werd slechts *f* 2,437,31½ ontvangen. Dit is zeer weinig. Men vergelijke de reeds verschenen staten eens. In Januari bracht deze post op *f* 8,329,70, in Februari *f* 4,705,82½, in Maart *f* 6,773,93, in April *f* 10,062,44½.

De totaal opbrengst der *belastingen* bedraagt *f* 20,986,915, hetgeen ge. teld bij de bedragen der vorige maanden *f* 124,794,84½ maakt of *f* 1,455,15½ minder dan 5/12 der geheele raming.

De inkomsten van onderscheiden aard waren ook gering, slechts *f* 5,089,09 tegen *f* 26,891,82½ in Januari, *f* 6,744,63½ in Februari, *f* 5,982,14 in Maart en *f* 7,037,96 in April.

Mei behoort misschien tot de stille maanden, dit kan eerst de volgende jaren blijken door onderlinge vergelijking der statistieken.

Door den vroeger behaalden voorsprong blijft er voor het eiland Curaçao altijd nog ± *f* 8000 batig saldo over.

Ter navolging.

Een meisje van Saba, thans op St. Thomas woonachtig, zond eenige spaansche kant naar de tentoonstelling te Kopenhagen. Haar kunstwerk werd niet alleen bekroond, maar daarenboven ontving zij een uitnoodiging een vier maanden naar Denemarken te komen om haar fijne kunst ook aan anderen te leeren. Reis heen en terug natuurlijk vrij, plus een aardig honorarium.

Het meisje is reeds onder weg.

De Permanente.

De Cur. Maatij. heeft verschillende mooie artikelen op de tentoonstelling aangekocht met het doel hier een permanente tentoonstelling te openen.

Tot onze groote voldoening vernemen wij, dat deze goederen niet geëxponeerd zullen worden in de zoogenaamde leeszaal der Maatschappij, maar in een der zijvleugels van de Hendrikschool. Reeds worden er eenige vitrines opgesteld.

Dit is reeds een verbetering ten goede. *Oost en West* heeft haar permanente Boeätan ook in het centrum der stad en dankt het aanvankelijk succès zeker voor een groot deel aan deze gunstige ligging en *gezellige inrichting van het lokaal.*

Indien de leeszaal voorloopig nu ook daarheen werd getransporteerd, komen we langzamerhand wel waar we wezen willen.

Zoo gaarne zagen we een afzonderlijk gebouw ingericht voor permanente tentoonstelling, leeszaal, bestuurskamer, vergaderzaal, exportkantoor, informatie-bureau van den landbouwkundige, en voor een cursus in het strooivlechten.

Red „D".

In dank ontvangen van de agenten RIVAS, FENSOHN & Cº. een tijdtafel voor het volgend trimester.

Een goede raad.

Plant in plaats van Parragras *Jerusalem Corn.* Dit heeft minder water noodig, groeit ook binnen te zes weken en geeft niet alleen versch groen voeder voor de beesten, maar ook maïs, welke ten deele althans de ingevoerde mais als veevoeder kan vervangen.

Officieele Berichten.

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

wegens korte afwezigheid van de hoofdplaats door eene voorgenomen reis naar het eiland Aruba, het dagelijksch beleid van zaken overeenkomstig art. 28 bis van het Regeeringsreglement dezer kolonie bij beschikking Nº 444, met ingang van den 20n. dezer tijdelijk opgedragen hebbende aan den waarnemenden Onder-Voorzitter van den Raad van Bestuur, geeft door deze van die opdracht kennis aan de ingezetenen.

* *

Bij Gouvernements-beschikking:

1º. zijn de 2e Luitenants bij de rustende Stedelijke Schutterij alhier E. M. PENSOEN E. S. C. DE VEER ABRAHAMSZ bevorderd tot 1e Luitenants bij dat korps.

2º. is aan den heer P. L. GORSIRA, klerk, belast met de posterij, tevens klerk van den Gezaghebber van Aruba, en notaris aldaar, met ingang van den dag van zijn vertrek van Aruba, eene maand binnenlandsch verlof verleend;

3º. is de heer J. H. A. W. SPROCK, geëmploijeerde ter Gouvernements-Secretarie, met ingang van den 20n. Juni 1904, naar Aruba gedirigeerd en tijdelijk belast met de werkzaamheden van gouvernements-klerk aldaar;

4º. is de heer J. J. BEAUJON, Griffier bij het Kantongerecht enz., op Aruba, tijdelijk belast met de funtiën van notaris aldaar.

5º. is aan den heer J. J. MUIS, Leeraar bij de Protestantsche Gemeente op Bonaire, met ingang van den 27n. Juni a. s., tot herstel van gezondheid, een binnenlandsch verlof voor den tijd van drie maanden verleend, met vergunning om dat verlof op Curaçao door te brengen.

Havennieuws.

In den voormiddag van jl. Maandag is met den schoener „Gouverneur van Heerdt" de heer Gouverneur der kolonie naar Aruba vertrokken, vergezeld van de heeren C. S. MULLER, Administrateur van financiën, E. DE VEER ABRAHAMSZ, adjudant, M. L. PLIESTER, luitenant der infanterie, en SPROCK, extra-klerk op de Gouvernementskantoren alhier.

Morgen wordt de heer Gouverneur alhier terugverwacht met H. M. *Kortenaer;* deze bodem is uit deze haven op Dinsdag naar Bonaire vertrokken en zal zich van daar naar Aruba begeven om den heer Gouverneur af te halen.

O. C.

Goed Nieuws.

Het Bestuur der Cur. Maatschappij heeft eenige lange reepen gevlochten stroo als monsters naar New-York gezonden om te onderzoeken of dergelijke reepen ook daar gebruikt konden worden tot vervaardigen van hoeden. Een viertal monsters zijn goedgekeurd met de bijvoeging, dat dergelijke strooreepen gereedelijk aftrek zullen vinden in Amerika.

Zoo is de hoedenvlechterij een nieuwe phase ingetreden. Indien andere bekwame vlechtsters nu nog een goed model kunnen leveren, zou men kunnen beginnen in beide richtingen eenige personen op te leiden en deze industrie op de vereischte hoogte brengen.

Ook hebben wij vernomen, dat op de Plantage *Jongbloed* een machine is voor het hoedenmaken en een voor het vervaardigen van bezems.— Dezen weg moeten wij op. Als dergelijke ondernemende lieden nu maar wat worden voortgeholpen.

Posterij.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven:

Silvino Angulo, Alma C. Busch, J. M Bolivar, Teresa M. de Basilio, favor de Pedro B. Walter, Isidora Conquet, Zjiles Faneitoe, Mrs. Thos. F. Furst, Dr. E. W. Kreutzwendedies v. d. Borne, Rufina Leon, Cornelia Leito, Josefina de Mercheany, Lusia Piternele, Margarita Panneflek, Elizabeth West, Arnoldo de Windt (2) en Th. Buys en Elias H. Cheny (aangeteekend).

Niet voor bestelling of verzending vatbaar een briefkaart zonder adres geteekend door Jannetje.

* *

Aan huurders van loketten wordt hierbij bekend gemaakt, dat de huurpenningen over het 3e kwartaal 1904 vóór den 10n. Juli a. s. moeten worden voldaan.

Over lokketten, waarvan de huur op dien datum nog nog niet is betaald, zal ten behoeve van anderen worden beschikt.

Ingezonden Stukken.

„LA JUSTICIA."

Curaçao, 19 de Junio de 1904.

Señor Director de

„AMIGOE DI CURAÇAO".

Ciudad.

Estimado colega:

Suspendo por algunos días la publicación de mi periódico „*La Justicia*", á consecuencia de tener que partir á Colombia, á donde me llaman algunos amigos. A mi retorno de la vecina República daré á mi empresa más impulso y nueva organización.

Agradeciéndole la publicación de estas líneas, para que lleguen á conocimientos de los abonados á mi periódico, quedo de Ud. colega y amigo,

DIOCLECIANO RAMOS Y GARCÍA.

Buitenland.

Frankrijk en de H. Stoel. — Uit een politiek oogpunt mogen enkele diplomatiek aangelegde bladen het conflict tusschen Frankrijk en het Vaticaan betreuren, de katholiek, die in zijn Kerk geen politiek lichaam ziet, zal er anders over denken en hij heeft het o. i. bij het rechte eind. Frankrijk heeft zijn gezant bij het Vaticaan geheel onverwacht met verlof teruggeroepen. Vrijdag verscheen de Fransche gezant bij den staatssecretaris mgr. Merry del Val en vroeg hem, of de protestnota aan andere mogendheden was gezonden en of haar inhoud door „l'Humanité" wel juist was weergegeven. De kardinaal antwoordde, dat hij zich zou haasten hierop een antwoord te geven, indien de vraag schriftelijk werd gedaan. De gezant Nisard wilde hieromtrent eerst het gevoelen inwinnen van zijn regeering. Den volgenden dag verscheen hij en verklaarde, dat de Fransche Regeering in het verzoek, de vraag op schrift te stellen, een uitvlucht zag en hij last had gekregen onmiddellijk Rome te verlaten, zonder dat dit vertrek een afbreken der diplomatieke betrekkingen beduidde.

De oorzaak van dit optreden schijnt in het volgende te zitten. Mgr. Merry del Val heeft het zenden der nota aan de mogendheden bevestigd, noch ontkend. Hij heeft eenvoudig gezegd: Wij hebben U een nota gezonden, waarop gij hebt geantwoord. Onze betrekkingen zijn dus volkomen en regle. Op verdere vragen, die gij ons zoudt kunnen stellen, zullen wij met een beroep *op het diplomatiek geheim* het antwoord schuldig blijven.

Frankrijk had zich dus, zoo het zijn vraag schriftelijk had gedaan, moeten beroepen op een *schending van het diplomatiek geheim*, door een der katholieke staten, (Monaco) die de bewuste nota ontvangen hebben. De Fransche regeering heeft dat niet aangedurfd en daarom het besluit genomen, den heer Nisard met verlof te zenden, hetgeen zooals de secretaris der Fransche legatie het uitdrukte geen diplomatieke maar alleen een politieke daad is.

Zaterdagavond te 9 uur vertrok de heer Nisard, Kardinaal Matthieu, de eenige Fransche kardinaal der curie, die te Rome verblijf houdt, zeide hem bij het vertrek; vaarwel, tot een spoedig weerzien. Ja, tot weldra, antwoordde de heer Nisard.

Kardinaal Matthieu is, zooals uit een onlangs van hem verschenen artikel over het conclave blijkt, geen voorstander geweest van de candidatuur van den tegenwoordigen Paus. Hij was als Franschman zeer geporteerd voor kardinal Rampolla. Men zal dus goed doen, niet al te veel beteekenis aan dezen groet te hechten.

De Paus zelf moet vast besloten zijn pal te staan, zoodat zij, die tot dusver voorspellen, dat de quaestie zal worden opgelost door het ontslag van mgr. Merry del Val als Staatssecretaris, wel bedrogen zullen uitkomen. Aan de kardinalen Vannutelli en Agilardo, die den Paus bezochten, antwoordde hij, dat hij tegenover God alleen voor zijn daden verantwoordelijk is en hij gedaan heeft wat hij in 't belang van de Kerk acht.

Na het vertrek van den heer Nisard, trok de Paus zich een uur in zijn vertrekken terug om te bidden. Hij zeide daarna met betraande oogen: „Ik heb mijn plicht gedaan, God zal de rest doen."

De Paus beschouwt het verlof van Nisard als zoodanig en heeft het dan ook niet beantwoord met het terugroepen van Mgr. Lorenzelli, nuntius te Parijs. Deze heeft zelf verklaard, dat hij een order van met verlof gaan niet heeft verkregen en het ook niet verwacht. Z. H. zal zich, zegt hij er bij, niet storen aan de provocatie der bladen, die, nu Frankrijk verlof gaf aan zijn gezant, meenen dat de waardigheid van den H. Stoel, een gelijke daad als antwoord eischt.

Een ministerieel blad teekent den strijd zeer juist aldus:

Hoewel Eranschen, zoeken wij op 't oogenblik met den Paus een *querelle d'Allemand*.

Het Vaticaan heeft na de reis van den president der republiek aan de Fransche regeering een nota gezonden om zijn aanspraken te doen gelden op de landstreken, die Italië 't heeft ontnomen.

Dit laten gelden van zijn aanspraken kan ons niet hinderen. Het raakt Italië en niet Frankrijk, dat den Paus niets heeft ontnomen. Een andere nota, bestemd om geheim te blijven, is door het Vaticaan gezonden aan een of meer katholieke souvereinen, om hen te zeggen, dat zoo zij te Rome komen in gelijke omstandighede als Loubet, de H. Stoel tegenover hen anders zal handelen, dan tegenover Frankrijk en alle betrekkingen zal afbreken.

Uit deze nota volgt dus, dat Frankrijk het voorwerp is van de bijzondere welwillendheid van den Paus. Men moet wel zwart willen kijken, om zich hierover te beklagen. Toch doen wij het. Wij roepen onzen gezant terug onderwijl de souvereinen, die reden hebben tot klagen, omdat men hen bedreigt met maatregelen, die ons bespaard worden, niets zeggen.

Men ziet dus: een echte *querelle d'Allemand*.

Advertentien.

BEKENDMAKING.

Gouvernements Secretarie.

Willemstad den 16n. Juni 1904.

Het voornemen bestaat bij het Gouvernement om zich zaad te verschaffen van eenige goede katoensoorten en dit kosteloos, doch op bepaalde voorwaarden aan beoefenaars van grooten en van kleinen landbouw te verstrekken.

Waarschijnlijk zal dit in de maand September a. s. kunnen plaats vinden.

De uitdeeling zal plaats vinden onder de volgende voorwaarden:

1°. de planter, aan wien zaad verstrekt is, verbindt zich een stuk grond met katoen te beplanten naar verhouding van de door hem, op zijn aanvrage, verkregen hoeveelheid katoenzaad. Deze verhouding is zóó, dat voor de beplanting van 1 H. A. grond 12 K. G. katoenzaad zal verstrekt worden.

2°. de uitzaaiing moet plaats vinden voor 15 December 1904.

3°. de planten moeten behoorlijk op rijen staan, op gelijken afstand onderling; de afstand der rijen mag niet minder bedragen dan 3 voet; die der planten in de rij onderling niet minder dan 1½ voet.

4°. de planter verbindt zich het beplant stuk grond behoorlijk rein van onkruid te houden.

Het Gouvernement is bereid aan planters, die slechts over een kleine oppervlakte gronds beschikken, een stuk grond voor katoenaanplant er bij in huur te geven, onder uitdrukkelijke voorwaarde, dat het voor geen ander doel gebruikt worde dan voor katoenaanplant onder de reeds gemelde voorwaarden.

Het Gouvernement looft voorts drie prijzen uit, van f 100, ieder, voor dengene, die:

1°. het beste product katoen inzendt (niet minder dan 25 K. G.);

2°. het best gecultiveerde katoenveld bezit;

3° het beste overzicht geeft van de ervaringen door hem opgedaan aangaande de katoenteelt alhier, bevattende wenken voor toekomstige katoenteelt op Curaçao.

Belanghebbenden zij voorts meegedeeld; dat door den inspecteur van den landbouw in West-Indie binnen kort een bulletin zal uitgegeven worden, bevattende inlichtingen over katoenteelt en wat daaraan verbonden is en dat van Gouvernementswege of met behulp en steun van het Gouvernement zal gezorgd worden voor een „cotton-gin" en een katoenpers.

De Gouverneur noodigt diegenen onder de planters, welke op bovengemelde voorwaarden een katoenaanplant wenschen aan te leggen, uit, zich vóór 15 Juli a. s. te wenden op Curaçao tot den Gouvernements-Secretaris en op de overige eilanden tot de respectieve gezaghebbers, met de mededeeling hoe groot de oppervlakte is, welke zij met katoen wenschen te beplanten, ten einde aldus eenigszins na te kunnen gaan, hoeveel zaad voor het aangegeven doel zal moeten worden beschikbaar gesteld.

Namens den Gouverneur,

De Gouvernements Secretaris a. i.,

C. S. GORSIRA.

C. M. t. B. v .L. V. Z. en V.

Algemeene Vergadering van Leden der Maatschappij op Woensdag 29 Juni e. k., 's avonds half acht in de bovenzaal der Sociëteit „de Gezelligheid."

Aan de Orde:

1°. Jaarverslag afgeloopen dienstjaar
2°. Uittreksel Verslah Tentoonstelling
3°. Verkiezing van eenen Voorzitter en twee Bestuursleden (Periodieke aftreding)
4°. Aanbieding Begrooting dienstjaar 1904—1905
5°. Voorstellen en Mededeelingen.

Curaçao 17 Juni 1904.

Namens het Bestuur vnd.

H. H. B. Chapman,
Ondervoorzitter,

G. B. Dussel,
Secretaris.

TIJDTAFEL

van de stoomschepen der „Red D Line" tusschen

NEW-YORK,

PUERTO RICO, VENEZUELA en CURAÇAO.

1904.	Marcb.	Carcas	Zulia	Philad.	Marcb.	Caraas
Vertrekt van New-York	Mei 21	Mei 28	Juni 4	Juni 11	Juni 18	Juni 25
Komt aan te San Juan		Juni 2		16		30
Vertrekt van „		3		17		Juli 1
Doet Curaçao aan		5		19		3
Komt aan te La Guaira	28	6	11	20	25	4
Vertrekt van „	30	8	18	22	27	6
Komt aan te Pto. Cabello		9		23		7
Vertrekt van „		10		24		8
Komt aan te Curaçao	31	11	14	25	28	9
Vertrekt van „	Juni 6	12	20	26	Juli 4	10
Doet La Guaira aan		13		27		11
„ San Juan „		15		29		13
Komt aan te New-York	13	20	27	Juli 4	11	18

Dienst tusschen Curaçao en Maracaibo.

	Marcb.	Merida	Zulia	Merida	Marac.	Merida
Vertrekt van Curaçao	Mei 31	Juni 6	Juni 14	Juni 20	Juni 28	Juli 4
Komt aan te Maracaibo	Juni 1	7	15	21	29	5
Vertrekt van „	4	10	18	24	Juli 2	8
Komt aan te Curaçao	5	11	19	25	3	9

Drukker:

ALFREDO F. SINTIAGO.